

Ministerie van Buitenlandse Zaken

[...]

Directie Juridische Zaken Nederlands Recht

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon [...]

Datum 17 januari 2019
Betreft Besluit op bezwaar Wob-verzoek Damen Shipyards Group

Referentie
BZ-2019-41601

Geachte [...],

bij brief van 27 augustus 2018, door mij ontvangen op 4 september 2018 heeft u bezwaar aangetekend tegen mijn besluit van 30 juli 2018, met kenmerk MINBUZA-2018.869921.

Bij deze brief wordt op uw bezwaarschrift beslist.

Verloop van de procedure

Uw vier verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) van 18 april 2018 en 30 april 2018 om openbaarmaking van documenten inzake 'de mogelijke en/of daadwerkelijke levering van schepen en/of andere vaartuigen door Damen Shipyards Group en/of dochterbedrijven aan Somalië, Sierra Leone, Libië en Nigeria', zijn op 2 mei 2018 door mij ontvangen. Bij brief van 2 mei 2018, kenmerk MinBuza-2018.555391, is de ontvangst van uw verzoeken bevestigd.

Bij brief van 30 juli 2018 heb ik de informatie waarom u heeft verzocht gedeeltelijk openbaar gemaakt.

Bij brief van 27 augustus 2018, door mij ontvangen op 4 september 2018, heeft u tegen mijn besluit van 30 juli 2018 bezwaar aangetekend. Uw bezwaarschrift richt zich uitsluitend op de documenten met de nummers 6 tot en met 11.

In onderling overleg is de datum van de hoorzitting vastgesteld. Op 11 oktober 2018 vond de hoorzitting plaats bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Voor de samenstelling van de commissie en het verhandelde ter zitting verwijs ik naar het verslag van de hoorzitting dat als bijlage bij dit besluit is gevoegd en hier als herhaald en ingelast dient te worden beschouwd.

Beoordeling van het bezwaar

Gronden van uw bezwaar

In uw bezwaarschrift en tijdens de hoorzitting heeft u - kort samengevat - het volgende aangevoerd:

a. Het voorkomen van onevenredige benadeling

U geeft aan dat met betrekking tot de documenten 6, 7, 9, 10 en 11 onvoldoende is gemotiveerd hoe openbaarmaking van de op artikel 10, tweede lid, sub g van de Wob (hierna: 10.2.g) gelakte informatie zou kunnen leiden tot onevenredige benadeling.

U stelt dat bij de toepassing van uitzonderingsgrond 10.2.g moet worden aangetoond dat er sprake is van onevenredige benadeling. Er moet dan per document aannemelijk gemaakt worden dat deze benadeling gaat optreden. Vervolgens moet onderbouwd worden dat dit nadeel het niveau van onevenredigheid gaat bereiken, en dit nadeel moet gewogen worden ten opzichte van de gevolgen van het niet openbaar maken van de informatie.

U stelt in dit kader dat onduidelijk blijft hoe openbaarmaking van de informatie reputatieschade zou kunnen veroorzaken waarmee de concurrentiepositie wordt geschaad. Voorts stelt u dat de uitzonderingsgrond niet mag worden ingezet omdat openbaarmaking van de informatie een ongunstig licht zou werpen op het gevoerde beleid van de overheid. Daarnaast stelt u dat bedrijfsvertrouwelijke of anderszins concurrentiegevoelige informatie beoordeeld moet worden op grond van artikel 10, eerste lid, sub c van de Wob (hierna: 10.2.c) en niet op uitzonderingsgrond 10.2.g.

Ten slotte acht u het onwaarschijnlijk dat drie interne memo's volledig bestaan uit informatie die zou leiden tot onevenredige bevoor- of benadeling.

b. Het belang van goede betrekkingen van Nederland met andere staten en internationale organisaties

U stelt dat weigeringsgrond 10, tweede lid, sub a van de Wob (hierna: 10.2.a) alleen gehanteerd mag worden nadat een land of internationale organisatie waar de informatie betrekking op heeft om een zienswijze is gevraagd. Dit is niet gebeurd. U verzoekt mij de desbetreffende staten en internationale organisaties alsnog te consulteren en de zienswijze mee te nemen in de beslissing op bezwaar.

c. Het belang van opsporing en vervolging van strafbare feiten

U stelt dat, daar waar artikel 10, tweede lid, sub c van de Wob (hierna: 10.2.c) wordt toegepast, niet wordt aangetoond op welke manier openbaarmaking van deze informatie gevolgen heeft voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten. U stelt dat er ook geen afweging wordt gemaakt tussen het belang van opsporing en vervolging van strafbare feiten en het belang van openbaarheid.

d. *Persoonlijke beleidsopvattingen in een stuk voor intern beraad*

U stelt dat met betrekking tot document 8 niet duidelijk wordt gemaakt waarom openbaarmaking met weglakking van de persoonlijke beleidsopvattingen onmogelijk is. U stelt dat het niet volstaat om in één beweging een heel document aan de openbaarheid te onttrekken met een beroep op artikel 11, indien sprake is van verwevenheid. Verwevenheid dient per onderdeel, waaronder doorgaans moet worden verstaan per alinea, te worden aangetoond.

Voorts stelt u dat er aanknopingspunten zijn dat te veel informatie is weggelakt op grond van deze weigeringsgrond, waaronder feitelijke gegevens. U stelt dat verwevenheid van feiten en persoonlijke beleidsopvattingen moeilijk kan worden volgehouden, wanneer er bijvoorbeeld informatie is weggelakt onder een kopje genaamd 'Kern/samenvatting'.

e. *Integrale weigering van documenten*

Openbaarmaking van de documenten 8 tot en met 11 wordt integraal geweigerd. U stelt in alle documenten per passage dient te worden beargumenteerd waarom openbaarmaking niet mogelijk is.

Overwegingen ten aanzien van de gronden van bezwaar

Met betrekking tot deze argumenten overweeg ik het volgende.

Herbeoordeling in bezwaar

Voordat ik specifiek in ga op uw bezwaargronden, merk ik op dat ik de documenten 6 tot en met 11 van mijn besluit nogmaals heb beoordeeld. Hierbij ben ik tot de conclusie gekomen dat de uitzonderingsgronden uit de Wob in een beperkt aantal gevallen niet goed zijn toegepast. In voorkomende gevallen is te veel informatie weggelakt, maar ook zijn bij een aantal documenten verkeerde uitzonderingsgronden genoemd. Het is evident dat dit niet de bedoeling is en in dit besluit heb ik in dergelijke gevallen meer informatie vrijgegeven, of de uitzonderingsgrond aangevuld of aangepast. De herziene documenten voeg ik als bijlage toe aan dit besluit. Hieronder treft u een herziene versie van de inventarislijst aan. Voor een motivering bij deze uitzonderingsgronden verwijs ik naar hetgeen hierover is opgenomen in het besluit van 30 juli 2018 (het primaire besluit) en mijn eventuele aanvullingen hierop in dit besluit.

	Datum	Naam document	Beoordeling Wob
6	04-03-2016	Memo WB Schikking Damen	Gedeeltelijk openbaar, Wob 10.2a, 10.2.c, 10.2.e en Wob 11
7	14-03-2016	Memo WB Schikking Damen	Gedeeltelijk openbaar, Wob 10.2.e en Wob 11
8	18-03-2016	Intern memo	Gedeeltelijk openbaar, Wob 10.1.c, 10.2.e, 10.2.g en Wob 11
9	20-06-2016	Intern memo	Gedeeltelijk openbaar, Wob 10.1.c, 10.2.e, 10.2.g en Wob 11
10	16-09-2016	Intern memo	Gedeeltelijk openbaar, Wob 10.2.e, 10.2.g en Wob 11

11	19-10-2016	Intern memo	Gedeeltelijk openbaar memo en bijlage 1, bijlage 2 en 3 niet openbaar, Wob 10.2.e, 10.2.g en Wob 11
----	------------	-------------	---

Zienswijze derde belanghebbende

Na daartoe door mij in de gelegenheid te zijn gesteld heeft Damen Holding B.V. als derde belanghebbende een zienswijze ingediend ten aanzien van de voornoemde stukken. Voor zover in die zienswijze is gewezen op het belang als bedoeld in artikel 10.2.d van de Wob (inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen) en het belang als bedoeld in artikel 11 van de Wob merk ik op dat dit geen belangen betreft van Damen Holding B.V. Naar mijn oordeel is het belang van inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen hier niet in het geding en ik zie geen aanleiding om ten aanzien van deze documenten tot een verdergaande weigering op grond van artikel 11 Wob te besluiten. Voor wat betreft het beroep op artikel 10.1.c., 10.2.g. en 10.2.e van de Wob merk ik het volgende op.

In de zienswijze wordt aangevoerd dat informatie uit de documenten 8, 9 en 10 niet openbaar kan worden gemaakt op grond van 10.1.c. van de Wob, omdat er sprake zou zijn van gegevens met betrekking tot de (financiële) bedrijfsvoering van het bedrijf die vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld. Gezien er in de desbetreffende passages geen concrete financiële gegevens of concrete handelingswijzen van het bedrijf genoemd worden acht ik van bedrijfs- en fabricagegegevens, zoals genoemd in artikel 10.1.c. van de Wob, geen sprake.

In de zienswijze wordt voorts aangevoerd dat bepaalde informatie uit de documenten niet openbaar gemaakt dient te worden op grond van artikel 10.2.g van de Wob, omdat openbaarmaking zou leiden tot reputatieschade, negatieve economische gevolgen en/of een slechtere concurrentiepositie. Met betrekking tot een tweetal passages uit document 8 volg ik deze zienswijze op. Deze passages, waarop ook uitzonderingsgrond 10.1.c van de Wob van toepassing is, bevatten concurrentiegevoelige bedrijfsinformatie. Daar waar de zienswijze niet is opgevolgd acht ik dat onvoldoende is onderbouwd of aannemelijk is gemaakt waar deze reputatieschade, negatieve economische gevolgen en/of slechtere concurrentiepositie uit bestaan, dan wel waarom het belang van het voorkomen van de gestelde onevenredige benadeling zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid.

Voor zover in de zienswijze wordt aangegeven dat bij het verstrekken van bepaalde informatie vertrouwelijkheid is overeengekomen en dat het openbaar maken van deze informatie onevenredig benadelend is, wijs ik erop dat dit niet nader onderbouwd wordt. Ook wordt in de zienswijze aangegeven dat de openbaarmaking van bepaalde passages onevenredig benadelend is, omdat Damen Holding B.V. lopende het FIOD onderzoek niet inhoudelijk kan reageren op de informatie die openbaar zal worden gemaakt in dit Wob-besluit. Omdat ook deze stelling niet nader wordt onderbouwd, dan wel aannemelijk wordt gemaakt, zie ik geen grond om openbaarmaking van deze informatie te weigeren op basis van artikel 10.2.g van de Wob.

Op grond van artikel 10.2.e van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Namen worden in beginsel openbaargemaakt indien het ambtenaren en derden betreft die uit hoofde van hun functie in de openbaarheid treden. In de zienswijze wordt gesteld dat deze lijn alleen zou gelden voor ambtenaren en niet voor niet-ambtenaren. Naar mijn oordeel vindt dit standpunt noch basis in de wetsgeschiedenis, noch in de jurisprudentie. Voorts is niet aannemelijk gemaakt dat het belang van de persoonlijke levenssfeer in dit concrete geval zwaarder zou wegen dan het belang van openbaarmaking. Derhalve zie ik geen grond om de desbetreffende informatie niet openbaar te maken.

Gronden van bezwaar

Ad a. Het voorkomen van onevenredige benadeling

Op grond van uitzonderingsgrond 10.2.g van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

Bij de herbeoordeling van de stukken, ben ik tot de conclusie gekomen dat niet alle informatie uit de documenten met de nummers 8, 9 en 10 in zijn geheel geweigerd kan worden op grond van 10.2.g. Zoals hierboven toegelicht zijn deze documenten opnieuw beoordeeld. Voor zover informatie niet openbaar wordt gemaakt op grond van uitzonderingsgrond 10.2.g wijs ik u op het volgende.

Zoals reeds toegelicht tijdens de hoorzitting is uw standpunt juist dat uitzonderingsgrond 10.2.g niet kan worden toegepast om openbaarmaking te voorkomen van informatie die een ongunstig licht zou werpen op het door mijn ministerie gevoerde beleid. Hiervan was in mijn besluit van 30 juni 2018 ook geen sprake.

De uitzonderingsgrond is toepast op informatie die naar voren is gekomen uit gesprekken die op vertrouwelijke basis zijn gevoerd en informatie die op vertrouwelijke basis is uitgewisseld tussen het respectievelijke bedrijf enerzijds, en het ministerie van Financiën en mijn ministerie anderzijds. Openbaarmaking van deze informatie zou de noodzakelijke informatie-uitwisseling in de toekomst ernstig kunnen bemoeilijken. Het gaat onder andere, zoals in document 7, om specifieke informatie over concrete zaken en om maatregelen die aan weerszijden zijn getroffen.

In voorkomende gevallen is op basis van uitzonderingsgrond 10.2.g ook verstrekking achterwege gelaten van concurrentiegevoelige informatie die geen bedrijfs- en fabricage gegevens zijn in de zin van artikel 10.1.c van de Wob. Dit is alleen gebeurd voor zover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken rechtspersonen en derden. Uit jurisprudentie van de Afdeling volgt dat een beroep op 10.2.g van de Wob kan worden gedaan indien openbaarmaking van concurrentiegevoelige bedrijfsinformatie leidt tot onevenredige benadeling (zie ABRvS 15 juli 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2263).

Van onevenredige benadeling kan ook sprake zijn wanneer openbaarmaking van detailinformatie over transacties en over genomen maatregelen voor een bedrijf een stigmatiserend effect kan hebben c.q. indien dat kan leiden tot negatieve economische gevolgen en/of een slechtere concurrentiepositie.

Ad b. Het belang van goede betrekkingen van Nederland met andere staten

U stelt dat uitzonderingsgrond 10.2.a. van de Wob alleen gehanteerd dient te worden nadat het land of de internationale organisatie waar de informatie betrekking op heeft om een zienswijze is gevraagd. Dit standpunt vindt noch een basis in de Wob zelf, noch in de wetsgeschiedenis, noch in de jurisprudentie.

In dit verband verwijs ik naar de Memorie van Toelichting (kamerstuk 1986/87, 19 859, nr. 3, pag. 34), waarin het bereik van artikel 10.2.a Wob is uiteengezet:

“Voor de toepassing van deze bepaling is het niet noodzakelijk dat men een verslechtering van de goede betrekkingen als zodanig met andere landen of met internationale organisaties voorziet. Voldoende is dat men als gevolg van het verschaffen van informatie ingevolge de wet voorziet dat het internationale contact op bepaalde punten stroever zal gaan lopen, met als gevolg bijvoorbeeld dat het onderhouden van diplomatieke betrekkingen, of het voeren van bilateraal overleg met landen of organisaties, moeilijker zou gaan dan voorheen, of dat men in die landen of internationale organisaties minder geneigd zou zijn tot het verstrekken van bepaalde gegevens dan voorheen”.

Voor het bestaan van het vermoeden dat diplomatieke betrekkingen stroever zullen gaan lopen als gevolg van het openbaar maken van bepaalde documenten is blijkens vaste jurisprudentie van de Afdeling (zie o.a. ABRvS 16 februari 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BP4737; ABRvS 10 april 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ7635; ABRvS 17 september 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3439) niet altijd een concrete aanwijzing in de vorm van een uitdrukkelijke kennisgeving van een andere staat tot niet openbaarmaking noodzakelijk, als uit de aard en inhoud van de gevraagde informatie kan volgen dat deze vertrouwelijk is. Deze weigeringsgrond is ingeroepen voor een passage in document 6, die een procesafspraken met de Wereldbank bevat die op vertrouwelijke basis is gemaakt. Openbaarmaking daarvan zou de goede verhouding met de Wereldbank schade kunnen toebrengen en de mogelijkheid om dergelijke afspraken te maken kunnen belemmeren.

Ad c. Het belang van opsporing en vervolging van strafbare feiten

Op grond van uitzonderingsgrond 10.2.c van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van opsporing en vervolging van strafbare feiten.

Bij bepaalde passages uit het document met nummer 6, is het belang van opsporing en vervolging van strafbare feiten in het geding.

Daar waar deze uitzonderingsgrond is toegepast betreft het allereerst vertrouwelijke informatie van het Openbaar Ministerie over een concreet geval. Openbaarmaking hiervan kan schadelijke gevolgen hebben voor het onderzoek. Daarnaast betreft het informatie over de wijze waarop de ministeries omgaan met mogelijke strafbare feiten. Openbaarmaking van deze informatie kan de opsporing en vervolging van strafbare feiten in de toekomst bemoeilijken. Het belang van het voorkomen van deze schadelijke gevolgen weegt hier zwaarder dan het belang van openbaarmaking.

Ad d. Persoonlijke beleidsopvattingen in een stuk voor intern beraad

Bij de herbeoordeling van document 11 ben ik tot de conclusie gekomen dat openbaarmaking van dit document niet in zijn geheel geweigerd kan worden op grond van uitzonderingsgrond 11. Zoals hierboven is toegelicht, is dit documenten opnieuw beoordeeld.

Voor zover u stelt dat er aanknopingspunten zijn dat te veel informatie, waaronder feitelijke gegevens, is weggelakt op grond van deze weigeringsgrondwijs ik op het volgende.

Artikel 11, eerste lid, van de Wob bepaalt dat in geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

Intern beraad wordt in artikel 1, tweede lid, onder c, van de Wob gedefinieerd als het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid. Uit de Wetsgeschiedenis blijkt dat het interne karakter wordt bepaald door het oogmerk waarmee het stuk is opgesteld. Ten aanzien van deze stukken moet van de bedoeling om ze als stukken voor intern beraad te zien, uitdrukkelijk blijken of men moet deze bedoeling redelijkerwijs kunnen vermoeden. Het kan gaan om nota's van ambtenaren aan hun politieke en ambtelijke chefs, correspondentie tussen de onderdelen van een ministerie en tussen ministeries onderling, concepten van stukken, agenda's, notulen, samenvattingen en conclusies van interne besprekingen en rapporten van ambtelijke adviescommissies.

Persoonlijke beleidsopvattingen zijn meningen, opinies, commentaren, voorstellen, aanbevelingen en conclusies over het beleid waar bepaalde personen of groepen van personen zich achter hebben gesteld, met de daartoe door hen aangevoerde argumenten.

De ratio van deze beperking op de informatieverplichting is dat een ongehinderde bijdrage van diegenen die bij het intern beraad betrokken zijn, gewaarborgd moet zijn. Bij de primaire vormgeving van het beleid moeten de betrokkenen in alle vrijheid hun gedachten en opvattingen kunnen uiten. Zij moeten in alle openhartigheid onderling en met bewindspersonen kunnen communiceren. Staatsrechtelijk zijn slechts de standpunten die het bestuursorgaan voor zijn rekening wil nemen relevant.

Bepaalde passages uit de documenten met nummers 6, 7, 8, 9, 10 en 11 zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en bevatten persoonlijke beleidsopvattingen. Het betreffen commentaren, conclusies en opmerkingen van bij de aangelegenheid betrokkenen.

Ook onder een kopje 'Kern/samenvatting' kan er sprake zijn van persoonlijke beleidsopvattingen voor intern beraad. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van conclusies van een individuele ambtenaar of van een samenvatting van persoonlijke beleidsopvattingen voor intern beraad. Per passage is beoordeeld of er sprake is van persoonlijke beleidsopvattingen voor intern beraad.

Ad e. Integrale weigering van documenten

Uw standpunt is juist dat per passage beoordeeld dient te worden of openbaarmaking mogelijk is. Ook documenten en pagina's die integraal niet openbaar worden gemaakt zijn per passage beoordeeld en de documenten 6 t/m 11 zijn hierbij gedeeltelijk openbaar gemaakt. Daarbij wordt in de inventarislijst aangegeven en in het besluit gemotiveerd op welke uitzonderingsgronden de informatie niet openbaar gemaakt kan worden.

Besluit

Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen verklaar ik uw bezwaar gedeeltelijk gegrond en herroep ik het bestreden besluit.

Uitgestelde openbaarmaking

Een belanghebbende kan bezwaar hebben tegen de openbaarmaking van de informatie. Om die reden vindt de feitelijke openbaarmaking van de documenten 6 tot en met 11 niet eerder plaats, dan twee weken na dagtekening van deze beslissing op bezwaar, conform artikel 6, vijfde lid, van de Wob. Op deze wijze wordt aan de belanghebbende de mogelijkheid geboden om te proberen openbaarmaking tegen te houden. Dit kan door het indienen van een beroepsschrift bij de rechtbank Amsterdam, en door daarnaast bij de rechtbank te verzoeken om, bij wijze van voorlopige voorziening, het onderhavige besluit tot openbaarmaking te schorsen. Indien binnen twee weken na dagtekening van dit besluit een beroepsschrift is ingediend en een verzoek om voorlopige voorziening is gedaan, wordt de uitspraak van de voorzieningenrechter afgewacht, voordat tot daadwerkelijke openbaarmaking wordt overgegaan.

Met vriendelijke groet,

de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
namens deze,

de Directeur-Generaal voor Buitenlandse Economische Betrekkingen

Hanneke Schuiling

U kunt tegen deze beschikking beroep instellen bij de sector bestuursrecht van de rechtbank Amsterdam postbus 75850, 1070 AW Amsterdam. Het beroepsschrift moet binnen zes weken na de dag waarop de beschikking u is toegezonden door de rechtbank zijn ontvangen.

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

URGENT DUE TO

R
DIO, DPE
DGBEB, DGIS
SG, FIN/EKI
DJZ

TER BESLISSING

Datum
4 maart 2016

Onze Referentie
MINBUZA-2016.137937

memo

Schikking Damen met Wereldbank en eventuele gevolgen
voor het BHOS Instrumentarium

Aanleiding

- Binnenkort wordt publiek dat scheepsbouwer Damen Shipyards een schikking heeft getroffen met de Wereldbank (WB) waarin Damen door WB geconstateerde feiten aangaande het overtreden van de corruptierichtlijnen bij het verkrijgen van een order voor een WB-project erkent. Hoewel we de inhoud van de schikking nog niet kennen, is ons medegedeeld dat Damen gedurende 18 maanden wordt uitgesloten van deelname aan WB-projecten.
- Dit heeft gevolgen voor Damens mogelijkheden voor gebruik van het BHOS instrumentarium conform de IMVO kaders die gelden voor de instrumenten.

Gevraagd besluit

- Uw instemming met het op ambtelijk niveau uitnodigen van de CEO van Damen op het ministerie van Financiën om opheldering te vragen over deze zaak, alvorens een besluit te nemen over eventuele uitsluiting van Damen bij BHOS-instrumenten;
- Uw instemming met het opstellen van een woordvoeringlijn.

Kern/samenvatting

- De Integrity Vice President van de WB heeft geconstateerd dat Damen Shipyards bij een WB aanbesteding in Sierra Leone de anti-corruptierichtlijnen heeft overtreden. De WB heeft de minister van Financiën als gouverneur van de WB hierover – en over de schikking die wordt getroffen – in september 2015 op hoofdlijnen geïnformeerd;
- Nadat een schikking door de WB en Damen is ondertekend zal de WB een persbericht publiceren en Damen gedurende 18 maanden op de lijst van bedrijven plaatsen die uitgesloten zijn van deelname aan aanbestedingsprocedures.

10 2 a

- 10 2 c

102 c, 11

Datum
4 maart 2015
Onze Referentie

11

- Net als in eerdere gevallen waarin Nederlandse bedrijven worden beschuldigd van fraude of omkoping bij een ekv-gedekte transactie, moet het bedrijf aantonen adequaat te hebben gereageerd en voldoende maatregelen te hebben getroffen om dergelijke praktijken in de toekomst te voorkomen.
- Hoewel de transactie van Damen in Sierra Leone niet onder de ekv is verzekerd zal een 'enhanced due diligence' op Damen worden uitgevoerd door ADSB. ADSB zal onderzoeken welke feiten hebben plaatsgevonden en welke maatregelen zijn of worden getroffen. Indien de maatregelen voldoende blijken kunnen conform het ekv beleid toekomstige ekv aanvragen van Damen in behandeling worden genomen en, na acceptatie, in verzekering worden genomen.
- BHOS-programma's, waaronder het DGGF, ORIO en DRIVE, kennen een soortgelijke procedure. In het geval een bedrijf op een zwarte lijst wordt geplaatst van een institutionele donor, zullen uitvoerders kijken naar de onderhanden zijnde transacties en in hoeverre extra maatregelen nodig zijn. Dit geldt eens te meer voor nieuwe aanvragen. Deze zullen extra kritisch bekeken worden. Het betreft hier een interne due diligence procedure.
- In het geval van DRIVE, waar het om aanbestedingen van publieke infrastructuur gaat, is in de beleidsregels expliciet bepaald dat bedrijven met een vermelding op de World Bank List of Ineligible Firms zijn uitgesloten voor financiering. Dit gaat dus een stap verder dan bij de overige BHOS-regelingen. Consequentie is wel dat zodra een bedrijf op de World Bank List of Ineligible Firms and Individuals terecht komt, deze partij niet in aanmerking zou komen voor DRIVE financiering. De overige regelingen bieden dergelijke expliciete weigeringsgronden, op basis van dit enkele feit, niet.

Woordvoeringlijst

- Een woordvoeringlijst zal worden opgesteld en aan u worden voorgelegd.

11

Toelichting

Datum

4 maart 2016

Onze Referentie

- In de DRIVE beleidsregels is opgenomen dat de DRIVE aanvrager geen vermelding mag hebben op de World Bank *List of Ineligible Firms & Individuals*. Wanneer en voor zolang Damen op deze lijst staat, zal het geen aanspraak kunnen doen op DRIVE financiering;
- Voor het DGGF onderdeel 3 geldt, conform de reguliere ekv, een verscherpte due diligence. Zo moet de aanvrager voor een DGGF ekv-dekking aantonen dat zij voldoende mitigerende maatregelen hebben genomen. Deze verscherpte due diligence kan leiden tot het oordeel dat de aanvrager zijn zaakjes nog niet op orde heeft en diens gevolge niet voor toepassing van de regeling in aanmerking komt;
- Voor het DGGF onderdeel 1, FDOV en overige instrumenten is een vermelding op de World Bank *List of Ineligible Firms & Individuals* geen harde weigeringsgrond. Als onderdeel van de interne due diligence wordt een vermelding op een dergelijke lijst wel serieus genomen en kan het aanleiding zijn om – bij het ontbreken van adequate maatregelen om herhaling te voorkomen - de aanvraag af te wijzen;
- Bij de FMO regelingen geldt de volgende procedure. Nieuwe klanten worden gecheckt bij enkele specifieke lijsten via het WorldCheck systeem, waaronder de internationale sanctielijsten, Politically Exposed Persons (PEP) en de Worldbank Debarment List. Indien de klant op een van deze lijsten staat kan deze worden uitgesloten (internationale sanctielijsten) of komt er een verscherpte due diligence procedure (bijvoorbeeld bij de PEP lijst).

10 2 e

VERTROUWELIJK

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

R
DDE, DIO
SG, DGIS, DGBEB, COM, DJZ

TER BESLISSING

Datum
10 maart 2016

Onze Referentie

10 2 e

memo

Schikking Wereldbank - Damen Shipyards

Onze referentie
MINBUZA-2016.150920

Aanleiding

- Deze week werd de schikking tussen de Wereldbank (WB) en Damen Shipyards getekend.
- Op 9 maart spraken dir DIO, DDE en dir BFB van MinFin met 10 2 e over de zaak.
- Met de ondertekening van de schikking is het besluit om Damen voor 18 maanden uit te sluiten van WB aanbestedingen officieel. Naar verwachting zal de WB hierover uiterlijk maandag a.s. een persbericht uitsturen.

Gevraagd besluit

- Graag uw akkoord met **toepassing van het DRIVE beleidskader** dat wil zeggen dat Damen gedurende 18 maanden geen aanspraak kan maken op DRIVE financiering.
- In lijn met de aanwijzing van de Staatssecretaris van Financiën voor de Exportkredietverzekering (EKV), stellen wij voor onze uitvoerders de opdracht te geven een onderzoek naar Damen in te stellen en op basis van de resultaten van dat onderzoek te besluiten of Damen wel of niet in aanmerking komt voor de overige financiële BHOS-instrumenten.

Kern/samenvatting

- Damen heeft na langzaam onderzoek (va medio 2014) een schikking getroffen met de WB inzake een onderzoek naar onregelmatigheden bij een WB tender in Sierra Leone.
- 11
- In ruil voor haar medewerking en vanwege het feit dat er geen bewijs kon worden gevonden van ongeoorloofde beïnvloeding (corruptie), of obstructie van het onderzoek, is de sanctie beperkt gebleven tot een schorsing van 18 maanden (de uitgangssituatie was 36 maanden).
- Op 9 maart spraken dir DIO, DDE en dir BFB van MinFin met 10 2 e over de zaak. Deze betreurde hetgeen geschied is ten eerste en heeft zo veel mogelijk openheid van zaken gegeven.

11, 10 2 g

De enige overtreding die bewezen is, is het feit dat Damen heeft verzuimd melding te maken van de inzet van een agent en de hoogte van de in het vooruitzicht gestelde fee.

Datum
10 maart 2016

Onze Referentie
MINBUZA-2016.150920

- 11 [redacted]
[redacted] Voor DRIVE
geldt dat Damen gedurende de schorsing bij de Wereldbank geen
aanspraak kan maken op financiering uit dit programma.
- Onderzoek van het Nederlands OM loopt nog. 11 [redacted]
[redacted]

Toelichting

- Het gesprek (d.d. 9 maart 2016) met Damen, ambtelijk FIN en BZ was gericht op het verkrijgen van meer duidelijkheid over deze casus en welke maatregelen Damen heeft genomen om dit soort incidenten te voorkomen.
- 11, 10 2 g [redacted]
[redacted]
- 11, 10 2 g [redacted]
[redacted]
- Damen heeft sinds de start van het onderzoek maatregelen genomen om dit soort incidenten te voorkomen: er is een nieuwe gedragscode opgesteld, het eigen personeel is getraind in het herkennen van verdachte situaties en het compliance systeem is aangescherpt.
- Op basis van deze maatregelen heeft de Wereldbank besloten om de periode die Damen op de uitsluitinglijst van de WB zal staan te reduceren van de maximale 36 maanden tot 18 maanden. Overigens is Damen lopende het onderzoek (18 maanden) reeds uitgesloten geweest van WB tenders. Onderdeel van de schikking met de Wereldbank is dat verwijdering van uitsluitinglijst op voorwaarde is dat Damen aantoonbaar dat het compliance systeem op het gewenste niveau wordt gebracht, dit wordt gemonitord door de Wereldbank.
- 11, 10 2 g [redacted]
[redacted]
- 11, 10 2 g [redacted]
[redacted]

- De OESO aanbevelingen voor omkoping en EKV schrijven voor dat 'enhanced due diligence' ondernomen moet worden in het geval een exporteur op de uitsluitingslijst van een internationale financiële instelling staat en in het geval van veroordeling voor omkoping beoordeeld moet worden of er adequate maatregelen (zoals ontslaan van betrokkenen of instellen nieuw anti-corruptiesysteem) zijn getroffen om omkoping in de toekomst te voorkomen.
- Op basis van deze aanbevelingen, zal er door de Nederlandse Staat – in samenwerking met de uitvoerders – een onderzoek worden ingesteld naar Damen, alvorens een besluit te nemen over de eventuele aanspraak die deze partij maakt op het (financiële) BHOS-instrumentarium. Aanspraak op DRIVE is gegeven de beleidsregels van dit programma, bij voorbaat uitgesloten, zolang Damen op de *World Bank List of Ineligible Firms* staat.

Datum

10 maart 2016

Onze Referentie

MINBUZA-2016.150920

11

11, 10 2 c

102 e

Aan R
Van DDE, DIO
Via DGIS
Kopie aan SG, DGBEB, DJZ, COM
Afgestemd met

TER BESLISSING

Datum
18 maart 2016
Onze Referentie

Opgesteld door
102 e

memo

Consequenties WB besluit Damen

Aanleiding

- Uw aanwijzingen gedaan in de R-staf van 14 maart jl. om nog eens heel precies de gevolgen te schetsen van het Wereldbankbesluit richting Damen voor het BHOS-instrumenten.
- 11

Gevraagd besluit

- 11, 102 g

Kern/samenvatting

- 11, 102 g

.

.

- Tot slot schetsen wij u hierbij kort (en in de toelichting in meer detail) de consequenties voor lopende programma's en transacties:

101 c, 11, 102 g

11

10 1 c, 11, 10 2 g

Datum
15 maart 2016
Onze Referentie

Toelichting

11, 10 2 g

9

ORIO

- Hoewel niet opgenomen in de ORIO beleidsregels, is het staande praktijk om in de schenkingsovereenkomsten die onder ORIO aan overheden in

ontwikkelingslanden worden verstrekt voor de ontwikkeling en aanschaf van infrastructuur een bepaling op te nemen die betrokkenheid van partijen met een vermelding op de WB List of Ineligible Firms – of lijsten van andere grote ontwikkelingslijsten – uit sluiten. Deze bepaling luidt: "(...) Any such party will be excluded from involvement, or further involvement, in the Project". Dat wil zeggen dat betrokkenheid van Damen bij ORIO projecten vanaf heden is uitgesloten.

Datum
15 maart 2016
Onze Referentie

- 10 1 c, 11, 10 2 g

- 11, 10 1 c, 10 2 g

-

de opdracht 11

DGGF

- Het DGGF is bedoeld voor export en investeringen van Midden- en Kleinbedrijf (MKB). Onderdeel 3 biedt daarnaast voor 20% ruimte aan transacties van andere (lees: grotere) bedrijven.
- Binnen deze marge heeft Damen 10 1 c, 11 11

- 10 1 c, 10 2 g

- 11, 10 2 g

9 Fonds Opkomende Markten (FOM):

- FMO heeft in 2014 een financiering verstrekt aan Damen voor de leverantie 10 1 c, 11, 10 2 g

-

9 Partners for International Business (PIB):

- Damen was betrokken bij een onlangs afgerond 10 1 c, 10 2 g

11

Datum
15 maart 2016
Onze Referentie

102e

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

R
DIO
DGBEB
SG
DDE, DJZ

102e

TER BESLISSING

Datum
20 juni 2016
Onze Referentie
MINBUZA-2016.350372

Opgesteld door
102e

memo

Damen: besluitvorming over toegang tot EKV-
Instrumentarium

Aanleiding

Op 10 maart jl. bent u geïnformeerd (bijlage 1) over de schikking tussen Wereldbank en Damen en de plaatsing van Damen op de uitsluitingslijst van de Wereldbank (WB). Damen heeft de 'procurement guidelines' overtreden. U heeft daarop besloten Damen voor 18 maanden uit te sluiten van het OS-financieringsinstrumentarium (DRIVE, DGGF).

In genoemd memo is aangegeven dat Atradius DSB (ADSB) de toegang van Damen tot de EKV voorlopig heeft opgeschort en opdracht krijgt nader onderzoek, een zogenaamde 'enhanced due dilligence (EDD)', te doen naar de EKV-portefeuille van Damen. De uitkomsten hiervan zijn inmiddels bekend.

De vraag die voorligt, is of – en onder welke voorwaarden – de opgeschorte toegang van Damen tot de EKV wordt hervat.

Kern/samenvatting

- Het onderzoek (EDD) van ADSB betreft de volledige EKV-portefeuille van Damen. ADSB concludeert dat in 14 van de 95 zaken 'onregelmatigheden' voorkomen.
- Damen heeft in deze 14 zaken (zie bijlage 2) onjuiste informatie verstrekt aan ADSB over betaalde commissie aan agenten en tussenpersonen. Soms gaan de commissies uit boven de 'nationale richtlijn' (5% van de transactiewaarde en/of euro 4,5 miljoen).
- Nader onderzoek is vereist om vast te stellen of Damen e.e.a. in redelijkheid kan verantwoorden.

11

11

Datum
20 juni 2015

Onze Referentie
MINBUZA-2016-350372

Gevraagd besluit

Alles afwegende en mede o.b.v. de aanbevelingen uit de EDD wordt het volgende aan u voorgesteld. 11

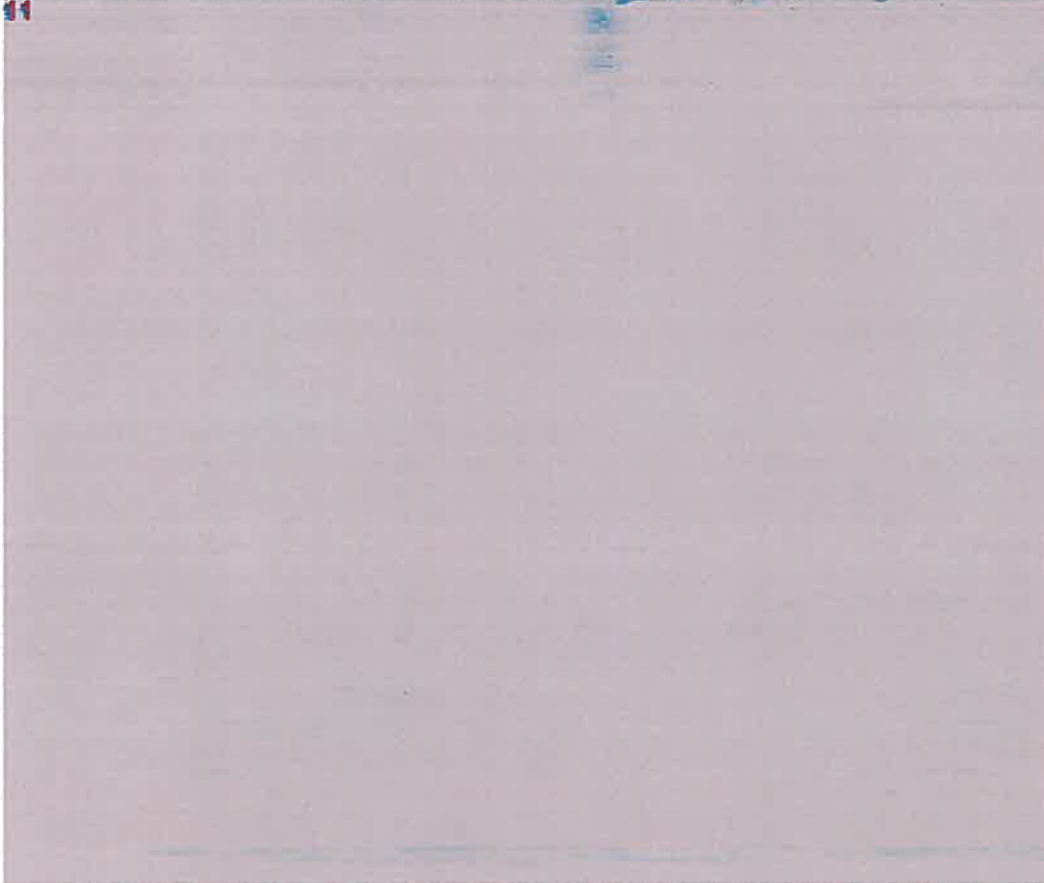
- Onder voorwaarden 11, met inachtneming van de aanbevelingen uit de EDD en o.b.v. de genomen en nog te nemen compliance-maatregelen bij Damen worden EKV-aanvragen van Damen weer in behandeling genomen.

- 11, 10 2 g

- Aanvullend onderzoek naar de 14 lopende transacties waarbinnen 'onregelmatigheden' zijn aangetroffen. Dit onderzoek dient uiterlijk eind augustus a.s. te zijn afgerond. Als blijkt dat een transactie niet verzekerd zou zijn door ADSB als over de juiste informatie was beschikt, dan heeft dat consequenties en 11

11, 10 2 g

11

Toelichting

Uitkomsten enhanced due dilligence (EDD) door ADSB:

- ADSB is in 14 van de 95 lopende Damen-transacties onjuist geïnformeerd. In deze 14 gevallen heeft Damen bij de verzekeringsaanvraag aan ADSB onjuiste informatie verstrekt over commissie die aan agenten/tussenpersonen is betaald.
- Bij de 14 zaken heeft Damen ten onrechte opgegeven dat geen commissie is betaald, dan wel bleek dat de uitbetaalde commissie fors hoger was dan eerder gesteld. In een aantal gevallen ging de commissie uit boven de 'nationale richtlijn' die voorschrijft dat nadere informatie wordt gevraagd over de aanwending van de commissie als hieraan meer dan 5% van de transactiewaarde en/of euro 4,5 miljoen wordt besteed. NB: tussen indienen verzekeringsaanvraag bij ADSB en tekenen contract met afnemer liggen soms 12-18 maanden en de inzet van een agent kan uiteindelijk intensiever zijn geweest dan op voorhand werd ingeschat.
- 10 1 c, 10 2 g
- 11, 10 2 g

- 11, 10 2 g

Datum

20 juni 2016

Onze Referentie

MINBUZA-2016.350372

- Damen scherpt sinds 2013 de *governance* aan. Dit is een proces waarin Damen aanzienlijk investeert. Het onderzoek van de WB heeft dit versneld.

11, 10 2 g

- ADSB stelt voor om Damen onder strenge voorwaarden weer toegang te geven tot de EKV

11, 10 2 g

11, 10 2 g

11, 102 g

Datum
20 juni 2016

Onze Referentie
MINBUZA-2016.350372

Monitoringstraject van de Wereldbank

- De Wereldbank maakt de inhoud van schikkingen niet openbaar, maar Damen heeft ADSB inzicht gegeven.

102 g, 11

Profiel Damen Shipyards Group

- In 1927 opgericht familiebedrijf. Nederlands scheepsbouwconcern met meer dan dertig werkmaatschappijen in binnen- en buitenland en hoofdkantoor in Gorinchem. Het bedrijf is groot geworden door vergaande standaardisatie, modulaire bouw en het werken 'op voorraad' bij kleinere schepen als sleepboten, baggerschepen, werkschepen en patrouillevaartuigen. Tegenwoordig bouwt het concern wereldwijd zeer diverse schepen van allerlei omvang.
- Totale omzet ca euro 2,1 mrd (2015), ca 9000 werknemers, waarvan 3000 in NL.

101 c, 102 g

Ministerie van Buitenlandse Zaken

102e

URGENT

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

R
DIO
DGBEB
SG, DGPZ
FIN/EKI, DJZ, DDE, DGIS

TER BESLISSING

Datum
15 september 2016
Onze Referentie
MINBUZA-2016.624741
Opgesteld door
102e

memo

Toegang Damen tot de exportkredietverzekering en
eventueel Intrekken polissen

Bijlagen 2

Aanleiding

Op 21 juni jl. stemde u ermee in om de toegang van Damen tot de
exportkredietverzekering (ekv) te hervatten onder strikte voorwaarden. Daarbij
werd gesteld dat 11

Eerder bleek reeds dat Damen in
deze 14 transacties de Staat onjuist of onvolledig heeft geïnformeerd en dat in
een aantal gevallen de betaalde commissie 11 uitging boven de
'nationale richtlijn'.

De vragen die voorliggen zijn of op grond van het gedane - additionele -
onderzoek en de daaruit te destilleren conclusies besloten moet worden of:

- 11
-
-

In de bijlage treft u een overzicht aan van de 14 transacties.

11

Gevraagd besluit

Advies voor omgang met de 14 transacties

Alles afwegende worden drie opties aan u voorgesteld, waarbij de BEB u de eerste
optie (1) adviseert. E.e.a. is ter verduidelijking uitgewerkt in het overzicht in de
bijlage.

11

Kern/samenvatting

Wat hieraan voorafging

Datum
16 september 2016

Onze Referentie
MINBUZA-2016.624741

- Op 10 maart jl. bent u geïnformeerd over de schikking tussen de Wereldbank (WB) en Damen en de plaatsing van Damen op de uitsluitingslijst van de WB. U hebt daarop besloten Damen voor 18 maanden uit te sluiten van het OS-financieringsinstrumentarium (DRIVE, DGGF). Tevens werd u geïnformeerd dat Atradius DSB de toegang van Damen tot de ekv voorlopig had opgeschort en opdracht kreeg nader onderzoek te doen naar de ekv-portefeuille van Damen (EDD).
- Op 20 juni jl. hebben wij u geïnformeerd dat uit de EDD bleek dat in 14 van de 95 lopende ekv zaken in de Damen portefeuille 'onregelmatigheden' werden aangetroffen. In deze 14 zaken heeft Damen onjuiste en onvolledige informatie verstrekt aan Atradius DSB over betaalde commissies aan agenten en tussenpersonen. Nader onderzoek was vereist om vast te stellen of Damen e.e.a. in redelijkheid kon verantwoorden. 10 2 g

Uitkomsten nader onderzoek 10 2 g

- Doelstelling van het 10 2 g onderzoek was het in kaart brengen van relevante feiten en omstandigheden met betrekking tot de hoogte, aard en achtergrond van de betaalde commissies voor de middels de EDD geïdentificeerde 14 transacties.
- De uitkomsten van dit onderzoek zijn bedoeld om de Staat in staat te stellen een oordeel te vormen over de in kaart gebrachte feiten en omstandigheden, het trekken van conclusies (waren de betaalde commissies ook doelmatig?) en het nemen van eventuele besluiten.
- 11, 10 2 g

102 e

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

R 102 e
DIO
DGBEB
SG, DGIS, DJZ

VER BESLISSING

Datum
19 oktober 2016
Onze Referentie
8Z-2016.681082

Opgesteld door
102 e

Bijlagen 3

memo

Akkoord Damen op sancties exportkredietverzekering

11

Aanleiding

Op 23 september jl. bent u akkoord gegaan met het sanctioneren van enkele exportkredietverzekering (ekv) transacties van Damen en het handhaven van voorwaardelijke toegang van Damen tot de ekv faciliteit. Zie bijlage 1. De Staatssecretaris van Financiën heeft zich aangesloten bij uw besluit.

Atradius Dutch State Business (Atradius DSB) heeft Damen geïnformeerd over uw besluit (zie bijlage 2) en Damen is hiermee akkoord gegaan. Zie ook de bijlage 3.

11

Gevraagd besluit

11

Kern/samenvatting

- Damen behoudt voorwaardelijke toegang tot de ekv faciliteit: indien Damen onjuiste of onvolledige informatie verschaft 11

•

Toelichting

- Atradius DSB heeft Damen op 5 oktober jl. per brief geïnformeerd naar de beslissing inzake het gebruik van Damen van de ekv. Op 6 oktober heeft Atradius DSB, samen met DirEKI (FIN), een mondelinge toelichting op de brief aan Damen gegeven. Damen heeft ingestemd met de maatregelen;

- ^{het} in kader van de plaatsing van Damen op de uitsluitingslijst van de Wereldbank (WB) heeft u besloten Damen voor 18 maanden uit te sluiten van het OS-financieringsinstrumentarium (DRIVE, DGGF). Damen dient Atradius DSB tijdens het monitoringsproces door de WB op de hoogte te houden over de voortgang en de tussentijdse bevindingen en resultaten;

Datum

19 oktober 2016

Onze Referentie

BZ-2016.681082

11

Bijlagen

1. Memo R 'Toegang Damen tot de exportkredietverzekering en eventueel intrekken polissen' d.d. 16 september 2016;
2. brief Atradius Dutch State Business 'Beslissing inzake het gebruik door Damen van het Nederlandse ekv instrumentarium;
3. brief Damen over onvoorwaardelijk akkoord met beslissing inzake gebruik ekv instrumentarium.